

Oslo kommune
Utdanningsetaten

Grønland voksenopplæringssenter

Plan for opplæring innenfor **kriminalomsorgen i Oslo**

2013 - 2017

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	5
1.0 Innledning	7
1.1 Organisering av planarbeidet	7
2.0 Norsk lovgrunnlag og Norges folkerettslige forpliktelser	8
2.1 Opplæringsloven (LOV 1998-07-17 nr.61)	8
2.2 Straffegjennomføringsloven (LOV 2001-05-18-21)	9
2.3 Folkerettslige avtaler vedrørende opplæring	10
3.0 Plan og styringsdokumenter	11
3.1 Stortingsmelding nr. 27 (2004-2005) «Enda en vår»	12
3.2 Stortingsmelding nr. 37 (2007-2008). Straff som virker – mindre kriminalitet- tryggere samfunn (Kriminalomsorgsmelding)	12
3.3 Rundskriv om forvaltningssamarbeid mellom opplæringssektoren og kriminalomsorgen. G-1/2008	12
3.4 Årlige tildelingsbrev	13
3.5 Stortingsmelding nr. 30 (2003-2004) «Kultur for læring» Kunnskapsløftet, K06	13
3.6 Strategisk kart for Oslo-skolen	13
3.7 Samarbeidsavtale med NAV	14
4.0 Grønland voksenopplæringssenter – mulighetenes skole	14
4.1 Organisasjon	14
4.2 Samarbeidsavtaler pr.2012	15
4.3 Nasjonale- og internasjonale prosjekter	15
4.4 Om undervisningen	15
4.4.1 GVOs satsningsområder med utgangspunkt i UDEs strategiske kart, 2012-2015	16
4.5 Kartlegging	17
4.6 Eksamensstatistikk	18
5.0 Presentasjon av kriminalomsorgen og GVOs skoleavdelinger	19
5.1 Oslo fengsel	19
5.2 Grønland voksenopplæringssenter	21
5.2.1 Avdeling A	21
5.2.2 Avdeling B	22
5.3 Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt	23
5.3.1 Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt, avdeling B2	24
5.3.2 Grønland voksenopplæringssenter avdeling Grorud (i Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt)	24
5.4 Oslo friomsorgskontor	25
5.5 Grønland voksenopplæringssenter/avdeling Sentrum	26
5.5.1 GVO og Tyrilistiftelsen	27
5.6 Narkotikaprogram med domstolskontroll	28
6.0 Satsningsområder	28
6.1 Samarbeid GVO, arbeidsdriften i fengslene og NAV	28
6.2 De unge	30
6.3 Koordinering av tiltak på systemnivå	35
6.4 Oppfølging av innsatte på frigang, løslatte og samfunnsstraffdømte	39
7.0 Det videre arbeidet med opplæringsplanen innenfor kriminalomsorgen i Oslo (2013 – 2017)	41
Vedlegg: Styringslinjer	42

*Å lære er å oppdage, og bevisstgjøring
er oppdagelsens middel.*

(Perls i E. Braute: Tanker og følelser i læring, Universitetsforlaget 1993)

Sammendrag

Gjennom arbeidet med denne planen har vi kommet fram til hvilke fokusområder opplæringen innenfor kriminalomsorgen i Oslo kommune skal ha de neste 4 år. Planen tar utgangspunkt i de føringer som er gitt i stortingsmeldinger og tildelingsbrev.

De to fengslene som denne planen omhandler, er svært forskjellige. Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt er et kvinnefengsel med innsatte på dom, forvaring, varetekt og frigang. I dette fengselet soner kvinner korte og lange dommer. Anstalten har høyt og lavt sikkerhetsnivå. Oslo fengsel har endret seg de siste årene til å bli et varetektsfengsel i større grad enn tidligere. Noen innsatte blir løslatt fra varetekt, mens mange blir overført til et annet fengsel. De fleste sitter kort tid i Oslo fengsel.

Det har vært øking i antall utenlandske innsatte som soner i Oslo fengsel og i Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt. Dette er innsatte som har liten eller ingen tilknytning til Norge. De fleste blir utvist etter ferdig sonet dom.

Selv om Oslo fengsel og Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt kan se forskjellige ut, finnes det en del sammenfallende utfordringer. Det er disse vi har tatt tak i i denne planen.

Skolens oppgave er undervisning med utgangspunkt i læreplanene. Målet for opplæring er at deltakeren (eleven) har økt sine kunnskaper, men også at han eller hun har avlagt eksamen og fått et kompetansebevis.

Med denne planen ønsker vi å styrke deltakernes mulighet til å delta i et mer variert yrkesfaglig tilbud. Tradisjonelt har Grønland voksenopplæring (GVO) hatt mye teoriundervisning. Det har vært gjennomført mange eksamener opp gjennom årene. Nå er ønsket at dette også skal gjelde programfag på yrkesfag. For å få til dette må skolen og arbeidsdriften i fengslene samarbeide. Det finnes mange opplæringsarenaer hvor de innsatte i dag arbeider uten å få dokumentasjon som kan komme til nytte etter løslatelse.

Det går fram av opplæringsloven og stortingsmeldinger at det skal være et spesielt fokus på de unge. Det er de unge under 25 år som har de mest omfattende rettighetene. Barn under 16 år som sitter i fengsel, har alle rett til opplæring enten de har lovlig opphold i Norge eller ikke. Slik situasjonen er i dag når vi ikke ut med informasjon til alle unge i Oslo fengsel. Her må rutinene endres. GVO skal informere alle unge og gi dem et tilbud om opplæring. De unge under 25 år skal alltid prioriteres ved inntak til undervisning.

Mange unge har hatt mange nederlag i den ordinære skole. For å møte denne gruppen på en ny og bedre måte skal det lages et kunnskapsbasert skoleutviklingsprosjekt hvor ulike pedagogiske metoder/modeller skal prøves ut.

Det har lenge vært uttrykt et ønske fra Fylkesmannen i Hordaland (FMHO) at deltakerne skal få tilbud også i skoleferiene. For å få koordinert tjenestene og tilbudene gjennom hele året, må det utarbeides en aktivitetsplan på hver anstalt/avdeling. På denne måten kan tilbudene spres over hele året slik at flest mulig innsatte får et relevant tilbud.

For å organisere kartlegginger og planer rundt den enkelte innsatte er det nødvendig med tidlig innsats. Ved å opprette et koordineringsteam allerede ved innsettelse håper vi å kunne få styrket deltakernes muligheter til å øke sin kompetanse mens de soner og å få fullført utdanning på alle nivåer etter løslatelse.

Det siste satsningsområdet er oppfølging etter løslatelse. Det er ønskelig å etablere et ressurscenter for løslatte og de som soner i frihet. For at disse skal lykkes med å ta utdanning, må det ligge en del forutsetninger til grunn: Deltakeren må ha bolig, ordnet økonomi og en konstruktiv fritid. Det er også ønskelig å styrke det yrkesfaglige tilbudet på GVOs avdeling Sentrum, slik at det er samsvar mellom skoletilbudet inne og ute.

Lokalene på avdeling Sentrum er lite egnet til skoledrift, og GVO ser etter nye lokaler, gjerne i samdrift med Friomsorgen, ND og eventuelle andre samarbeidspartnere.

Styringsgruppen for opplæringsplanen innenfor kriminalomsorgen i Oslo ser fram til å gjennomføre de satsningsområdene som planen skisserer for perioden 2013-2017.

Oslo 31.12.2012

Reidar Espedal
friomsorgsleder

Kristin Husby
rektor

Hilde Lundebø
fengselsleder

Svein Skrøvset
enhetsleder

Stig Storvik
fengselsleder

Nina Lindbo-Hansen,
prosjektleder

Innledning

Fylkesmannen i Hordaland har bedt Utdanningsetaten (UDE) om å utarbeide en overordnet strategisk plan for opplæring innenfor kriminalomsorgen i Oslo kommune. Ansvar for denne planprosessen er delegert til Grønland voksenopplæringssenter (GVO).

1.1 Organisering av planarbeidet

Det ble opprettet en styringsgruppe med representanter fra ulike etater. Disse kom med faglige og organisatoriske innspill og ideer som hadde betydning for strategivalg og målsettinger for opplæringen innenfor kriminalomsorgen i den kommende fireårsperiode. Disse valgene bygger på statlige føringer. I styringsgruppa sitter:

GVO: Kristin Husby (rektor)

Oslo fengsel: Stig Storvik (fengselsleder)

Bredtveit fengsels og forvaringsanstalt: Hilde Lundebj (fengselsleder)

Oslo friomsorgskontor: Reidar Espedal (friomsorgsleder)

NAV: Svein Skrøvset (enhetsleder i NAV)

Prosjektleder: Nina Lindbo-Hansen (lektor)

Prosjektleder har hatt ansvar for:

- framdriftsplan for planarbeidet
- møteplan, innkallinger og å skrive referat fra styringsgruppemøtene
- å legge fram forslag til problemstillinger, strukturere planarbeidet
- å lage utkast for godkjenning av struktur og faglig innhold i planen
- å innhente informasjon fra ulike fagmiljøer som har betydning for planen
- å opprette og organisere arbeidsgrupper når dette er formålstjenlig for planarbeidet
- å skrive den strategiske planen for opplæring innenfor kriminalomsorgen i Oslo kommune

Det er innhentet faglige innspill fra disse fagmiljøene:

- Avdelingsledere, rådgivere, oppfølgingsledere og lærere ved de ulike avdelingene på GVO
- Arbeidsdriften
- Fagpersoner i kriminalomsorgen og friomsorgen
- KSF
- UIO/ institutt for spesialpedagogikk
- NAV
- Fylkesmannen i Hordaland (FMOH)

Frist for å fremlegge planen for opplæring innenfor kriminalomsorgen i Oslo ble satt til 31.12.12

Norsk lovgrunnlag og Norges folkerettslige forpliktelser

Opplæring har vært en viktig del av straffesystemet i flere hundre år. Målet har hele tiden vært å sosialisere de innsatte og gi dem kunnskaper for at de skulle ha mulighet å klare seg og unngå ny kriminalitet etter endt straffegjennomføring (St.meld. nr. 27 side 9).

Fengselsvesenet hadde ansvar for opplæringen i fengslene fram til 1969. Ulike pedagogiske retninger for opplæringen ble praktisert. Tukthusene på 1700-tallet la stor vekt på oppdragelseselementet, mens i Botsfengselet, bygd i 1851, var undervisningen en del av fangers bot for å bli hederlige mennesker.

Da skoleverket overtok ansvaret for opplæringen i fengslene, ble «importmodellen» innført. De innsatte skulle ikke miste sine sivile rettigheter selv om de satt i fengsel (normalitetsprinsippet). Tilværelsen under straffegjennomføringen skulle gjøres så normal som mulig, men under sikkerhetsmessige forsvarlige rammer. Den domfelte skulle ha de samme rettigheter og forpliktelser som befolkningen for øvrig. Straffen er kun frihetsberøvelsen. De innsatte fikk rettighetene til undervisning hjemlet i opplæringsloven.

2.1 Opplæringsloven (LOV 1998-07-17 nr 61)

Fylkeskommunen er den instans som etter opplæringsloven har ansvar for å tilby opplæring i fengslene:

Fylkeskommunen har ansvaret for videregående opplæring i fengsel. Departementet kan i særlige tilfelle pålegge fylkeskommunen oppgaver i samband med anna opplæring i fengsel. Fylkeskommunen skal planlegge og bygge ut det videregående opplæringstilbudet under omsyn til blant anna nasjonale mål, ønska til søkerane og det behovet samfunnet har for videregående opplæring i alle utdanningsretningar og for ulike aldersgrupper, og under omsyn til ansvaret sitt for opplæring i fengsel og i sosiale og medisinske institusjonar og behovet for spesialundervisning (§ 13-3).

Loven regulerer hvem som har rett til grunnskoleopplæring i Norge.

Dei som er over opplæringspliktig alder, og som treng grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring, så langt dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter § 3-1. Retten til opplæring omfattar til vanleg dei faga ein treng for å få vitnemål for fullført grunnskoleopplæring for vaksne. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte. (§ 4A-).

Voksne som ikke har et godt nok utbytte av det ordinære tilbudet, kan ha rett til spesialundervisning.

Vaksne som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av det ordinære opplæringstilbudet for vaksne, har rett til spesialundervisning.

Vaksne som har særlege behov for opplæring for å kunne utvikle eller halde ved like grunnleggjande dugleik, har rett til slik opplæring (§ 4A-2)

Ved vidaregåande opplæring gjelder ungdomsretten for aldersgruppen 16-19 år, og fra 20-24 år når det foreligger særlige grunner:

Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har etter søknad rett til tre års heiltids vidaregåande opplæring. I fag der læreplanen føreset lengre opplæringstid enn tre år, har ungdommen rett til opplæring i samsvar med den opplæringstida som er fastsett i læreplanen (§ 3-1)

Innsatte som ikke omfattes av ungdomsretten, kan likevel ha rett til vidaregåande opplæring ut fra voksenretten:

Vaksne som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring. Første punktum gjeld vaksne frå og med det året dei fyller 25 år. Opplæringa for vaksne skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllest mellom anna ved fjernundervisningstilbod. Departementet gir nærmare forskrifter, mellom anna om kven retten omfattar, om inntak, rangering og førerett.

Vaksne som er tekne inn til vidaregåande opplæring, har rett til å fullføre opplæringsløpet. Dette gjeld sjølv om dei ikkje har rett til vidaregåande opplæring etter første leddet.

I fag der læreplanen føreset lengre opplæringstid enn tre år, har dei vaksne rett til opplæring i samsvar med den opplæringstida som er fastsett i læreplane. (§ 4A-3).

2.2 Straffegjennomføringsloven (LOV 2001-05-18-21)

Loven hjemler kriminalomsorgens ansvar ved straffegjennomføring og de innsattes muligheter for å delta i opplæringen:

Kriminalomsorgen skal legge til rette for at innsatte får et aktivitetstilbud på dagtid (§18 om Arbeid, opplæring, program og andre tiltak).

Opplæring er likestilt med andre aktiviteter for innsatte:

Domfelte har aktivitetsplikt under gjennomføringen av straff og strafferettslige særreaksjoner. Aktivitetsplikten kan bestå av arbeid, samfunnsnyttig tjeneste, opplæring, program eller andre tiltak som er egnet til å motvirke ny kriminalitet (§ 3).

Når det gjelder varetektsinnsatte, sier loven dette om aktivitetsplikt:

Innsatte har så langt det er praktisk mulig adgang til å delta i arbeid, opplæring, program eller andre tiltak. Kriminalomsorgen kan ikke pålegge varetektsinnsatte å delta i slike aktiviteter. De kan likevel pålegges å bidra til nødvendig renhold og annet husarbeid i fengslet (§49).

Loven pålegger kriminalomsorgen å samarbeide med andre offentlige etater.

Kriminalomsorgen skal gjennom samarbeid med andre offentlige etater legge til rette for at domfelte og innsatte i varetekt får de tjenester som lovgivningen gir dem krav på. Samarbeidet skal bidra til en samordnet innsats for å dekke domfelte og innsattes behov og fremme deres tilpasning til samfunnet (§4 om forvaltningssamarbeid).

Den domfelte har de samme plikter og rettigheter som befolkningen for øvrig. Oppstår det strid mellom straffegjennomføringsloven og opplæringsloven, vil straffegjennomføringslovens § 3 gis forrang (R.skr. G-1/2008 «Forvaltningssamarbeid mellom opplæringssektoren og kriminalomsorgen»).

Videre står det i samme rundskriv:

Opplæringsloven gir unge og voksne etter nærmere regler, rett og plikt til opplæring på grunnskolenivå, rett til videregående opplæring, og rett til fornyet grunnskoleopplæring og spesialundervisning. Opplæringen som gis innsatte er et viktig bidrag til kvalifisering for undervisning som er påbegynt i fengsel skal følges opp av den ordinære skolevirksomhet i samfunnet (side 1).

Føringene i rundskrivet er i stor grad myntet på innsatte som skal tilbakeføres til det norske samfunnet. Den norske stats ansvar overfor utenlandske innsatte, følger av internasjonale avtaler.

2.3. Folkerettslige avtaler vedrørende opplæring.

I FNs barnekonvensjon (BK) fastslås retten til utdanning for barn under 18 år:

1. Partene anerkjenner barnets rett til utdanning. Med sikte på å oppnå den rett gradvis og på grunnlag av like muligheter skal de særlig:

- a) gjøre grunnutdanningen obligatorisk og gratis tilgjengelig for alle;
- b) oppmuntre utviklingen av forskjellige former for videregående utdanning, herunder allmenn- og faglig utdanning, gjøre dem tilgjengelige og oppnåelige for ethvert barn, og treffe passende tiltak som f.eks. innføring av gratis undervisning og tilbud om økonomisk støtte ved behov (Artikkel 28).

Retten til utdanninger ytterligere utdypet i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (Artikkel 13).

Konvensjonspartene erkjenner at for å oppnå full virkeliggjøring av denne rettigheten (rett til utdanning) må følgende iakttas: Grunnskoleundervisning skal være tvungen og tilgjengelig og fri for alle;

I rekommandasjonen om de europeiske fengselsregler fra Europarådets ministerkomite til medlemsstatene står det:

Personer som berøves friheten, beholder alle rettigheter som de ikke på lovlig måte blir fratatt ved denne beslutning som dømmer dem til fengsel eller varetekt (Del 1-2)

Videre står det om skolegang:

Alle fengsler skal søke å gi alle innsatte adgang til utdanningsprogrammer som er mest mulig omfattende og som oppfyller de innsattes individuelle behov samtidig som det tas hensyn til deres forhåpninger (Del 2, 28.1).

I Stortingsmelding nr. 37 («Straff som virker») er forholdet mellom konvensjoner, rekommandasjoner og standarder beskrevet blant annet slik:

Når det gjelder folkerettens stilling i norsk rett, har fire sentrale menneskerettighetskonvensjoner blitt inkorporert gjennom menneskerettsloven. Dette gjelder Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og grunnleggende friheter (EMK), FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs konvensjon om barns rettigheter (side 26).

Når det gjelder rekommandasjoner, anbefales medlemsstatenes regjeringer å innrette sin lovgivning og praksis i tråd med dem, selv om de ikke er rettslig bindende.

3

Plan og styringsdokumenter

I tillegg til opplæringsloven og lov om straffegjennomføring finnes det en rekke plan- og styringsdokumenter, både for utdanningssektoren og kriminalomsorgen. Disse gir føringer for hvilke områder det skal legges vekt på i fengselsundervisningen.

3.1. Stortingsmelding nr. 27 (2004-2005) «Enda en vår»

I Stortingsmelding 27 understrekes det at undervisningen skal tilpasses og differensieres ut fra den enkeltes behov og forutsetninger.

I revidert plan for oppfølging av St. meld. 27 (2004-2005) punkt 4.5 trekkes tilpasset opplæring fram som (...) *særleg viktig i fengselsundervisninga, både fordi lærevanskane er meir omfattande og fordi dei innsette i større grad har ulike føresetnader*».

Det ønskes satsing på yrkesfagene, realkompetansevurdering og korte, kompetansegivende kurs, samarbeid med arbeidsdrift og IKT. Meldinga setter også fokus på innsattes mulighet til å studere mens de sitter i fengsel.

3.2 Stortingsmelding nr. 37 (2007-2008). «Straff som virker – mindre kriminalitet- tryggere samfunn» (kriminalomsorgsmelding)

Intensjonen med meldingen er å beskrive en straffegjennomføringspolitikk som tilrettelegger for et liv uten kriminalitet. Regjeringen ønsker en kunnskapsbasert kriminalomsorg.

Målet for kriminalomsorgens virksomhet er at den straffedømte ved frisetelse skal ha kontroll over sitt stoffbruk, ha et sted å bo, kunne lese, skrive og regne, ha en mulighet på arbeidsmarkedet, kunne forholde seg til familie, venner og samfunnet, samt skal klare å søke hjelp når han/hun har problemer.

Opplæring har en sentral plass i tilbakeføringsarbeidet. Det uttales: *God opplæring er et av de viktigste virkemidlene for å få straffedømte til å mestre livet etter endt soning og er et viktig kriminalitetsforebyggende tiltak (side 111).*

Fafo-rapport 429, «Levekår blant innsatte», viser at innsatte har opphoping av levekårsproblemer. Disse levekårsproblemene henger som regel sammen med innsattes oppvekstforhold. Jo flere oppvekstproblemer, desto vanskeligere levekår som voksen. Det uttales: *Vellykket reintegrering i samfunnet kan ikke sikres gjennom enkelttiltak, men må ta utgangspunkt i en helhetlig forståelse av marginaliseringens omfang i denne gruppen (side 7).*

I stortingsmelding 37 etableres en tilbakeføringsgaranti. Dersom denne garantien skal bli en realitet for den innsatte, må det settes krav til langsiktig tverrfaglig samarbeid mellom de ulike instansene: *Det viktigste elementet i tilbakeføringsgarantien er forpliktende samarbeidsstrukturer mellom den domfelte, kriminalomsorgen og øvrige etater (side 174).*

3.3 Rundskriv om forvaltningssamarbeid mellom opplæringssektoren og kriminalomsorgen. G-1/2008

Kriminalomsorgen skal gjennom samarbeid med andre offentlige etater legge til rette for at domfelte og innsatte i varetekt får de tjenester som lovgivningen gir dem krav på. Rundskrivet tar utgangspunkt i prinsippet om at domfelte har de samme rettigheter og plikter som befolkningen for øvrig innenfor rammene som følger av straffegjennomføringsloven og opplæringsloven. Rundskrivet beskriver ansvarsfordelingen mellom etatene, hvor kriminalomsorgen blant annet har ansvar for:

- å legge til rette for at opplæringen blir sett i sammenheng med annen aktivitet i fengselet som programvirksomhet og arbeidsdrift, og ha et overordnet ansvar for samarbeid og koordinering.

- at opplæringssektoren helt fra inntak til løslatelse involveres i planprosesser i kriminalomsorgen som vil påvirke skolens planlegging av opplæring overfor domfelte og varetektsinnsatte.

Opplæringssektoren har blant annet ansvar for:

- å bruke mulighetene til yrkesfaglig opplæring i samarbeid med arbeidsdriften i verksteder og fengsel for øvrig.

- delta i planprosesser med kriminalomsorgen og øvrige etater som har betydning for opplæringstilbudet til domfelte og varetektsinnsatte. Dette gjelder også individuelle planer, slik at det blir en samordning av de ulike planene (Framtidsplan, Individuell opplæringsplan, attføringsplan, Individuell plan)

«Koordineringsgruppa for opplæring i kriminalomsorgen» (representanter fra FMHO og KFS) gir råd til Utdanningsdirektoratet og Justis- og politidepartementet om budsjett, regelverk, prinsipper, prioriteringer samt tildelingsbrev om opplæring innenfor kriminalomsorgen.

I tillegg finnes regionale møteplasser mellom etatene og samarbeidsavtaler mellom fengsler og opplæringsinstitusjonene.

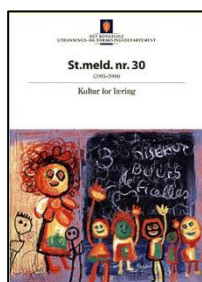
3.4 Årlige tildelingsbrev

I det årlige tildelingsbrevet om statlige tilskudd til opplæring innenfor kriminalomsorgen gis det også en rekke føringer på hva som skal prioriteres i fengselsundervisningen kommende år. Fokus er lagt på etablering av flere yrkesfag i samarbeid med arbeidsdriften. Det er poengtert at undervisningen skal bruke tid på å skape positive forventninger, motivasjon og å utvikle selvtillit.

Det blir også framhevet at innsatte med rett og plikt til grunnskoleopplæring og innsatte med rett til videregående opplæring skal ha første prioritet. Likeledes skal unge i fengsel prioriteres med tanke på motivasjon, tilpasset opplæring og opplæringsplaner.

Tildelingsbrevet understreker også at det skal gis tilbud om opplæring uavhengig av skoleåret.

3.5 Stortingsmelding nr. 30 (2003-2004) «Kultur for læring» Kunnskapsløftet, K06

Innholdet i opplæring er nedfelt i K06 hvor målet er å sette elever/læringer bedre i stand til å møte kunnskapssamfunnets utfordringer. Det er utarbeidet læreplaner med kompetansemål i alle fag. Elevens grunnleggende ferdigheter skal styrkes: Lese, regne, uttrykke seg muntlig og skriftlig og bruke digitale verktøy. Samtidig skal skolen formidle verdier, allmenndannelse, kultur og sosial og kulturell kompetanse. Alle elever har krav på tilpasset og differensiert opplæring ut fra deres egne forutsetninger og behov.

3.6 Strategisk kart for Oslo-skolen

GVO utarbeider en årlig strategisk plan som er basert på de føringene som ligger i Oslo kommunes strategiske kart. Hvor målsettingen er å forbedre elevenes grunnleggende ferdigheter, læringsresultater i basisfagene og at flere fullfører og

består videregående skole. GVOs strategiske plan styrer lærernes undervisningspraksis.

3.7 Samarbeidsavtale med NAV

NAV, Arbeids- og velferdsetaten, er en sentral samarbeidspartner for kriminalomsorgen. En sentral samarbeidsavtale mellom kriminalomsorgen og NAV ble inngått for å styrke den innsattes tilknytning til arbeidsmarkedet (11.09.06)

Når det gjelder hensikten med samarbeidet er det uttalt:

(...) Et flertall av de innsatte er uten arbeid ved innsettelsen. Muligheten for at de skal få og beholde arbeid begrenses ofte av manglende yrkeserfaring og utdanning. Selv når arbeidsmarkedet er stramt vil mange være avhengig av bistand for å komme i arbeid. Samarbeidet mellom kriminalomsorgen og Arbeids- og velferdsetaten skal legge til rette for at domfelte og varetektsinnsatte skal kunne styrke sin tilknytning til arbeidsmarkedet og at den enkeltes rettigheter ift arbeids-velferdsetatens samlede tjenestespekter ivaretas. Dette vil skje i samarbeid med andre instanser.

Samarbeidet mellom NAV og fengslene/overgangsboligene reguleres gjennom avtaler hvor målet er at de forskjellige enhetene i fengselet (arbeidsdrift, skole, helse, sosialkonsulentene, tilbakeføringskonsulentene og kontaktbetjentene) skal fremme en samordnet innsats for den enkelte innsatte.

Forfulgt

Jeg er en fugl

en spøkefugl.

Det er slitsomt.

Jeg kan ikke fly.

Adam M. Sivle, Fra diktsamlingen: "Dikt fra fengsel"

Grønland voksenopplæringssenter – mulighetenes skole

GVOs mål er å skape en kultur for læring som gir gode opplevelser, styrker faglig og sosial kompetanse og ruster elevene for framtidens utfordringer.

4.1. Organisasjon

GVO er landets eneste fengselsundervisning som er organisert som en egen skole. Skolens ledelse består av rektor, ass. rektor og 4 avdelingsledere. I tillegg er det en rådgiver på hver avdeling.

Skolen har også oppfølgingsressurs. Oppfølgingslederne skal tilrettelegge løslatelse for skolens elever og følge opp i skoletilbud etter løslatelse. GVOs deltakere er enten innsatte i fengsel eller under Oslo friomsorgskontor.

De ulike steder hvor GVO har undervisning er:

Oslo fengsel: 392 innsatte

Avd. A varetekt/dom

Avd. B varetekt/dom

Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt: 64 innsatte

Varetekt, domfelte, forvaringsdømte og frigang.

Avd. Sentrum – oppfølgingsklasse: 18 plasser

Deltakere med møteplikt for friomsorgen, samfunnsstraffdømte og dømte til straffegjennomføring med elektronisk kontroll.

GVO har også ansvar for:

Undervisning på Tyrili

Utdanningsetatens representant i Narkotikaprogram med domstolskontroll.

Hvert år gjennomføres en elevundersøkelse på en bestemt dag. Deltakerne som gjennomførte elevundersøkelsen i 2012 fordelte seg slik:

Totalt har GVO 2010/11:		Sentrum	Avd A Oslo fengsel	Avd B Oslo fengsel	Avd Grorud. Bredtveit fengsel og forvaring	Total
185 deltager- plasser.	Norsk	14	14	35	23	86
559 deltagere.	Utenlandsk		20	21	3	44
38 årsverk fordelt på 43 hel- og deltidsansatte.						

4.2 Samarbeidsavtaler pr 2012

4.2 Samarbeidsavtaler pr 2012

GVO har inngått formaliserte samarbeidsavtaler med Oslo friomsorgskontor, Oslo fengsel og Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt. I tillegg har skolen kulturelle samarbeidsavtaler med Oslo musikkråd/Miff Oslo og Vardeteateret.

4.3 Nasjonale- og internasjonale prosjekter

«ARTikulere» var et samarbeidsprosjekt mellom VOX, Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt og GVO i 2012. Målet med prosjektet var gjennom skapende arbeid og digitale fortellinger å øke kvinnelige innsattes kompetanse i muntlige ferdigheter og bruk av digitale verktøy.

4.4 Om undervisningen

All undervisning ved GVO er basert på læreplanene i Kunnskapsløftet, Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere eller VOXs rammeverk for

voksnes grunnleggende ferdigheter. Undervisningen foregår i smågrupper, med tett oppfølging av den enkelte deltaker.

Deltakere som følger undervisningen, kan avlegge eksamener i regi av Oslo servicesenter, Privatistkontoret, og få kompetansebevis som dokumentasjon. Dersom man ikke rekker å ta eksamen, får man kursbevis med angivelse av kompetansemålene i læreplanen.

Både Bredtveit og Oslo fengsel er høysikkerhetsfengsler. Et gjennomgående kompetansemål i alle læreplaner er digitale ferdigheter. Dette er et område med store utfordringer både for skole og fengsel. I dagens skole er det umulig å drive undervisning uten Internett-tilgang. Fengselet må av sikkerhetsmessige grunner begrense nettilgangen. Kommunikasjonsmuligheter er stengt.

Det er en egen Internett-tilgang i fengslene, IFI (Internett for innsatte). Hvordan IFI skal fungere, er stadig under utprøving da IFI-løsningen har sine begrensninger og datateknologien stadig utvikles.

På GVO brukes Smartboard i nesten all undervisning.

4.4.1 GVOs satsingsområder med utgangspunkt i UDEs strategiske kart, 2012-2015

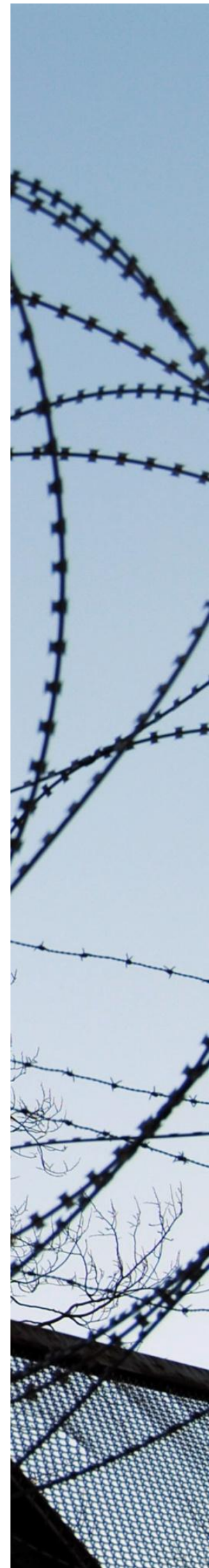
GVO utarbeider en årlig strategisk plan som er basert på føringene i Oslo kommunes strategiske kart. GVOs strategiske plan styrer undervisningspraksis, og det forventes at det kan vises til konkrete resultater. I 2012 har GVO disse målsetningene:

Brukerperspektiv

- Deltakernes grunnleggende ferdigheter skal være betydelig forbedret.
- Deltakerne har bedre læringsresultater i norsk, engelsk, naturfag, matematikk og fremmedspråk. Tiltak er blant annet kartlegging i alle fag, systematisk bruk av målskjema og læringsstøttende samtaler.
- En større andel deltakere og lærlinger består et 13-årig utdanningsløp.
- Deltakere og lærlinger opplever et bedre arbeids- og læringsmiljø preget av ro, respekt og faglig konsentrasjon.
- Deltakerne opplever at samarbeidet mellom GVO og skolens aktuelle samarbeidspartnere gir bedre oppfølging og læringsutbytte.
- Alle deltakere skal få ta del i varierte kunst- og kulturuttrykk.

Det interne perspektivet

- GVO har bedre rutiner for dokumentasjon og systematisk oppfølging av resultater.
- GVO samarbeider bedre med arbeidslivet og andre kompetansemiljøer om økt fleksibilitet i opplæringen.
- GVO tilrettelegger for et utfordrende og støttende arbeidsmiljø for alle ansatte.

4.5. Kartlegging

Ved GVO gjennomføres det ulike kartlegginger.

Inntakskartlegging: Det er kontinuerlig inntak gjennom hele skoleåret. Inntaksmyndighet er delegert til rektor, som har delegert dette videre til avdelingsleder. Inntak foretas på de ukentlige samarbeidsmøtene. Inntakskriteriene er deltakerens opplæringsbehov. Når inntaket har skjedd, må deltakeren klareres med fengselet. Først et pedagogisk inntak styrt av skolen, deretter en sikkerhetsklarering styrt av fengselet. Denne saksgangen er viktig da GVO driver opplæring, ikke sysselsetting.

Løpende pedagogisk kartlegging: Faglærerne kartlegger deltakere etter behov. Ved generell kartlegging brukes Netpeds kartleggingsverktøy. I tillegg bruker skolens spesialpedagog andre tilpassede kartleggingsverktøy. Tilpasset undervisning skjer i form av pedagogisk og organisatorisk tilrettelegging i undervisningsgruppene.

Deltakerne har ikke elevstatus da de går opp som privatister. Vurdering for læring (VFL) er et satsingsområde for GVO. Faglærere utarbeider målark til undervisningen. De bruker også andre VFL-verktøy i sitt vurderingsarbeid utover i læringsløpet. De deltakere som velger å gå opp til eksamen, vil få en formell sluttvurdering gjennom eksamen.

Realkompetansevurdering: Realkompetanse er kunnskap og ferdigheter en har skaffet seg gjennom utdanning, arbeid, ulønnet arbeid, organisasjonsarbeid eller fritidsaktiviteter. Realkompetansevurdering gjennomføres i regi av Oslo Voksenopplæring Servicesenter. Rådgiver kartlegger deltakerens restopplæringsbehov og melder til Oslo Voksenopplæring servicesenter.

Karriereplanlegging: Deltakere får hjelp til karriereplanlegging av avdelingens rådgiver. Kartlegging av kompetanse danner grunnlaget for målsetninger på skolen og etter endt soning.

Overføringer: Det utarbeides overføringsdokumenter der den enkelte deltakers behov og ønsker kommer til uttrykk. Alle faglærere skriver hvilke kompetansemål deltakeren har vært igjennom i overføringsdokumentet. Disse dokumentene er sett på som deltakerens eiendom og kan også overføres til neste undervisningsinstitusjon.

«Å lære

Bedre fremtid

til å ta bedre valg

til å være noen».

Mann 35 år, om hva GVO betyr for deg

4.6 Eksamensstatistikk for GVO 2011

Fag	Antall bestått
Norsk hovedmål Vg3 ST	9
Norsk sidemål Vg3 ST	2
Norsk muntlig Vg3 ST	7
Norsk Vg2 YF, skriftlig	7
Norsk Vg2 YF, muntlig	7
Matematikk praktisk Vg1 YF	7
Matematikk praktisk Vg2 ST	2
Naturfag Vg1 YF	2
Naturfag Vg1 ST	10
Engelsk Vg1 ST, skriftlig.	10
Engelsk Vg1 ST, muntlig	8
Samfunnsfag SAF 1001	10
Historie Vg3 påbygging	5
Tysk, skriftlig	1
Tysk, muntlig	1
Matematikk, teoretisk Vg2 ST, skriftlig	1
TOTAL	89

Gjennomsnittskarakter på:	Gjennomsnitt 2011
skriftlig eksamen - samlet (no, eng, mat)	3,10
muntlig eksamen - samlet(no, eng, mat)	4,48
skriftlig eksamen - norsk	2,82
skriftlig eksamen – matematikk	3,17
skriftlig eksamen - engelsk	3,3
muntlig eksamen - norsk	4,21
muntlig eksamen - engelsk	4,75
andre muntlige fag	4,73
alle muntlige fag	4,61

5.1 Oslo fengsel

Oslo fengsel er et høysikkerhetsfengsel som ligger på Grønland. Fengselet har 392 plasser for menn. Ca. 300 av plassene er prioritert varetektsfanger. Gjennomsnittlig oppholdstid for innsatte i Oslo fengsel er mellom 3 og 4 måneder.

Oslo fengsel er et gammelt fengsel med en lang historie. I 1851 ble anstalten tatt i bruk. Den hadde da plass til 340 fanger. I 1920-årene ble det behov for flere fengselsplasser, da mange små fengsler ble lagt ned. I 1933 kjøpte Stortinget Actiebryggeriets eiendom som grenset til Botsfengselet. Det ble bygget nytt fengsel som sto ferdig på slutten av 1930-tallet.

Oslo fengsel avdeling A (Botsfengselet) er i dag det eldste fengselet som er i drift i Norge. Dette bærer lokalene preg av. På avdeling B (Bayern) er det laget en egen skoleavdeling over to plan. På avdeling A er skolen spredt, og tykke murvegger er til hinder for å lage fleksible undervisningslokaler. I løpet av 2013 vil et nytt aktivitetsbygg stå ferdig. Det er knyttet store forventninger til hvordan dette bygget kan brukes til beste for de innsatte.

Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, KSF, har laget et utkast til en kapasitetsplan. I denne planen ønsker man å etablere en ny anstalt med åpne fengselsplasser for mannlige innsatte: «*Det foreslåes derfor opprettet åpne fengselsplasser i Oslo-området, i tilknytting til Oslo fengsel*» (side 50).

Alle som blir satt inn i Oslo fengsel i varetekt eller på dom, skal starte sitt opphold i avdeling B. I D-blokka ligger alle funksjonene som har med registrering, innsettelse, mottak og plassering av den innsatte å gjøre.

I Oslo fengsel var det 990 nyinnsettelse i 2011. Ca. 1/3 av de innsatte satt i Oslo fengsel under 1 måned, ca 1/3 av de innsatte satt mellom 1 og 3 måneder, og 1/3 satt over 3 måneder. Rundt 60 % av de innsatte har utenlandsk statsborgerskap og kommer fra 60 forskjellige land.

Arbeidsdriften i Oslo fengsel : Avdeling A driver med søm, monteringsarbeid, trevare, keramikk, vev, glassmaling, smie, skinn, gårdsarbeid, vedlikehold av bygningsmassen og renhold. Avdeling B driver med renhold og vaskeri.

Fritidstilbud i Oslo fengsel: Det er diverse treningsrom, biljard og bordtennis. Tilgangen på dette varierer fra avdeling til avdeling.

Spesielle avdelinger i Oslo fengsel

Stifinner'n ble etablert som et samarbeidsprosjekt mellom Oslo fengsel og Tyrilistiftelsen i 1992. Stifinner'n er et tilbud til innsatte med rusproblemer som ønsker å bruke soningstiden til å starte en endringsprosess.

Mannlige innsatte fra hele landet med rusproblemer kan søke plass på Stifinner'n. Ved inntak er det ønskelig at innsatte har minimum 4-6 mnd igjen til forventet løslatelse. Den innsatte må gi uttrykk for et ønske om å fortsette behandlingen etter oppholdet på Stifinner'n.

Ungdomstiltaket: Oslo fengsel har noen plasser i et eget tilbud til noen unge innsatte mellom 15 og 23 år. Innsatte i ungdomstiltaket får tett oppfølging av et tverrfaglig team individuelt og i grupper. Ungdomstiltaket har tilbud både på dagtid, kveld og helg.

MASH (Mangfoldig Aktivisering Som Hjelper): Oslo fengsel har et eget tilbud til innsatte som isolerer seg på cellen og dermed opplever straffegjennomføringen som særlig tung. Disse innsatte aktiviseres i egne lokaler på dagtid og helg.

MAKIS (Motivering, Aktivisering, Konkretisering/Kreativitet, Individualisering, Samarbeid): Aktivitetstilbud for innsatte som soner tungt.

TOG (Tiltak Overfor Gjengangere): TOG-avdelingen i Oslo fengsel jobber med gjengangere for å få til en best mulig situasjon rundt prøveløslatelsen. På TOG-avdelingen jobber det ansatte både fra Oslo fengsel og Oslo friomsorgskontor. Friomsorgen er således inne i fengselet og skaper relasjoner til de domfelte før prøveløslatelsen. Etter løslatelse følges de domfelte opp både av betjenter fra Oslo fengsel og de ansatte i friomsorgen.

Programvirksomhet:: Grunnet stor gjennomstrømning av innsatte, høy andel varetekt og høyt antall nasjonaliteter (språk) gjennomføres det i liten grad programvirksomhet i Oslo fengsel.

5.2. GRØNLAND VOKSENOPPLÆRINGSSENTER

Grønland voksenopplæringscenter organiserer skoletilbudet for innsatte ved Oslo fengsel, avdeling A og B.

5.2.1 Avdeling A

Antall celler: 151

Antall deltakerplasser:	heltid: 27	deltid: 36	
Antall deltakere i 2011:	heltid: 43	deltid: 117	totalt 160 personer
Antall ansatte:	heltid: 9	deltid: 4	

Hvert år gjennomføres en elevundersøkelse på en bestemt dag. Deltakerne som gjennomførte elevundersøkelsen i 2012 fordelte seg slik når det gjelder alder og tid på skolen:

	U. 25 år	25-40 år	Over 40	Under 1 mnd.	1-3 mnd.	Over 3 mnd.
Antall norske	4	9	0	3	4	5
Antall utenlandske deltakere	5	10	3	3	9	7

FAGTILBUD ved avdeling A

Grunnskole for voksne:	Norsk, matematikk, engelsk, samfunnsfag, naturfag
Fellesfag innen yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram:	Norsk, matematikk, naturfag, engelsk, samfunnsfag, historie
Design og håndverk:	Programfag innen Design og trearbeid
Teknikk og industriell produksjon:	Programfag fra Vg1
Studiespesialisering med formgivingsfag:	Programfag fra Vg1 (Formgivingsfag)
Kurs:	Data: Grunnleggende og videregående nivå Engelsk for minoritetsspråklige Grunnleggende lese- og skriveopplæring
Selvstudium med veiledning:	Høgskole, universitet og andre studieopplegg

Samarbeid med andre:

GVO avdeling A samarbeider med Deichmanske bibliotek, fengselets arbeidsdrift, sosialesekretærer, NAV-konsulent, kontaktbetjenter. I tillegg har avdeling A et samarbeid med verkstedet i 3. etasje i D-fløyen, snekkerverkstedet og renholdsbetjentene.

Verksted 3 samarbeider med avdelingen om studentene. GVO har 5 studieplasser til studenter som studerer på høyskole eller universitet.

På snekkerverkstedet har GVO en lærer i 20 % stilling. Innsatte i renholdet har engelsktimer. Kursbevis for innsatte i arbeidsdriften lages av avdelingsleder ved at verkstedenes arbeidsbeskrivelser tilpasses kompetansemålene i den relevante læreplanen.

5.2.2. Avdeling B

Antall celler: 221

Antall deltakerplasser: heltid: 20 deltid: 40

Antall deltakere i 2011: total ca.250

Antall ansatte: heltid: 6 deltid: 8

Hvert år gjennomføres en elevundersøkelse på en bestemt dag. Deltakerne som gjennomførte elevundersøkelsen i 2012 fordelte seg slik når det gjelder alder og tid på skolen:

	Under 25 år	25-40 år	Over 40	Under 1 mnd.	1-3 mnd.	Over 3 mnd.
Antall norske	5	23	7	6	12	17
Antall utenlandske deltakere	2	17	2	6	12	3

FAGTILBUD ved avdeling B

Grunnskole for voksne	Norsk, matematikk, engelsk, samfunnsfag, naturfag
Fellesfag innen yrkesfaglige og studieforbereende utdanningsprogram	Norsk, matematikk, naturfag, engelsk, samfunnsfag, historie
Design og håndverk	Programfag innen design og håndverk
Media og kommunikasjonsfag	Programfag fra Vg1
Studiespesialisering med formgivingsfag	Programfag fra Vg1 (Formgivingsfag)
Musikk, dans, drama	Programfag fra Vg1
Kurs	Språkkurs i norsk, engelsk og matematikk Grunnleggende lese- og skriveopplæring. Yoga
Selvstudium med veiledning	Høgskole, universitet og andre studieopplegg

Samarbeid med andre

Avdelingene i A- blokk, ART kursing/kursvirksomhet i en periode på 8 uker hvert år.

Stifinner'n

Stifinner'n er Tyrilis avdelinger inne i fengslene. Undervisningen på Stifinner'n finansieres og organiseres av GVOs avdelinger inne i fengslene.

Avdelingslederen på GVOs avdeling B har ansvar for organisering av undervisningen på Stifinner'n i Oslo fengsel. De fleste som er i behandling på Stifinner'n er rettighetslever.

Tall fra Stifinner'n i Oslo fengsel for 2011

75 innsatte var til behandling i 2011. Stifinner'n har opplyst alderssammensetning på grunnlag av 57 personer.

Under 25 år: 10 personer
25 til 35år: 29 personer
Over 35 år: 18 personer

GVO har over en tid hatt skolekartlegging og noe undervisning på Stifinner'n. Det prøves nå (høst 2012) ut et nytt tilbud med restaurant- og matfag. Deltakerne får praksis på kjøkkenet og teoriundervisning av GVO.

5.3. Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt

Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt ligger i Oslo kommune og er en landsdekkende anstalt for kvinnelige domfelte, forvaringsdømte og varetektsfengslede. Fengselet ble bygget i 1920. Bygningens ytre er vernet.

I forslaget til framtidig kapasitetsplan for kriminalomsorgen heter det at det er behov for 150 tilrettelagte, nye soningsplasser for kvinner. Det ønskes færre og større enheter.

Bredtveit fengsel har høyt sikkerhetsnivå, hvor det er plass til 45 innsatte. Fengselet har også en avdeling med lavere sikkerhetsnivå i Bredtveitveien 2B, med plass til 19 innsatte. Oppholdstiden varierer sterkt både for varetektsinnsatte og for domfelte. Den kan være fra noen dager, noen uker eller måneder til mange år. Gjennomsnittlig domslengde pr. 06.11.2012 er for norske innsatte 5 år og 7 måneder mens for utenlandske 3 år og 4 måneder.

Fengselspopulasjonen er svært variert hva gjelder innsattes etnisitet, alder, helsetilstand, skolegang og soningslengde.

Arbeidsdriften

Alle innsatte har arbeid/aktivitetsplikt i vanlig arbeidstid. I arbeidsdriften blir innsatte tilbudt forskjellige aktiviteter/arbeid. Av aktiviteter og arbeid kan nevnes tekstil- og håndverksteknikker, snekkerarbeid, montering, strikking, veving m.m. I tillegg er det tilbud om ulike kurs. Arbeidsdriften har også individuell sysselsetting for dem som ikke kan delta i fellesskapet.

Fritidstilbud

Bibliotek, trening, div. arrangementer som bingo, kino, konserter m.m.
Røde Kors' visitorgruppe arrangerer fest til jul og grilling på sommeren.

Programvirksomhet

Bredtveit fengsel tilbyr programmet VINN, og har også mulighet til å tilby foreldreveiledning for innsatte som mottar besøk av barna sine.

5.3.1. Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt, avdeling B2

Bredveits avdeling med lavere sikkerhet, avdeling B2, ligger ikke langt unna den lukkede avdelingen, men utenfor gjerdet. Der er det plass til 19 innsatte, hvorav 9 plasser er avsatt til rusbehandlingsprogrammet Stifinner'n i regi av Tyrili. Avdelingen tar imot innsatte fra hele landet. Avdelingen prioriterer innsatte som har frigang, og innsatte som forbereder seg til rusbehandling i institusjon.

Fritidstilbud på B2

Det tilbys ukentlige aktivitetsfremstillinger hvor det benyttes ulike kultur- og fritidstilbud i Oslo og omegn. En gang i uken er det lagt opp til trening utenfor avdelingen.

5.3.2 Grønland voksenopplæringscenter avdeling Grorud (i Bredveit fengsel og forvaringsanstalt)

Celleplasser i hovedanstalten er 45

Antall deltakerplasser:	heltid: 8	deltid: 30	
Antall deltakere i 2011:	heltid: 7	deltid: 105	totalt 112
Antall ansatte:	heltid: 4	deltid: 4	

Hvert år gjennomføres en elevundersøkelse på en bestemt dag. Deltakerne som gjennomførte elevundersøkelsen i 2012 fordelte seg slik når det gjelder alder og tid på skolen:

	Under 25 år	25-40 år	Over 40	Under 1 mnd.	1-3 mnd.	Over 3 mnd.
Antall norske	4	9	0	3	4	5
Antall utenlandske deltakere	5	10	3	3	9	7

FAGTILBUD ved avdeling Grorud

Grunnskole for voksne	Norsk, matematikk, engelsk (samfunnsfag, naturfag etter behov)
Mat- og restaurantfag	Programfag fra Vg1
Studiespesialisering med formgivingsfag	Programfag fra Vg1 (Formgivingsfag)
Musikk, dans, drama	Enkelttimer, kor og band.
Helse- og sosialfag	Programfag i Vg1, Vg2 helsefagarbeider, Vg2 barne- og ungdomsarbeider
Kurs	Botrening (etter behov) Språkkurs; engelsk for utlendinger (etter behov og kapasitet) Grunnleggende lese- og skriveopplæring (etter behov og kapasitet) Datakurs (Photoshop, Excel og annet etter behov og lærerens kompetanse)
Selvstudium med veiledning	Høgskole, universitet og andre studieopplegg

På avdeling B2:

19 innsatte (9 plasser til Stifinner'n og 10 plasser til frigang)

I 2011 var det 10 innsatte som var i behandling i Stifinner'n. Aldersmessig fordelte de seg slik:

Under 25 år: 0

25 til 35 år: 4

Over 35 år: 6

GVO tilbyr norsk og data 6 timer i uka.

Ved interesse og kapasitet tilbyr GVO undervisning i matfag. Enkelte innsatte på B2 deltar på skolens undervisningstilbud inne i hovedanstalten (lukket), eller de kan ha frigang til avdeling Sentrum, Tyrilis avdeling Arena eller andre voksenopplæringstilbud (Sinsen, Etterstad, Smedstua). Noe av lærerens ressurs blir i perioder også brukt til å hjelpe innsatte i gang med å finne skoletilbud utenfor anstalten og hjelpe den innsatte med å ta kontakt med skolen og å komme i gang

Samarbeidspartnere:

Skoleavdelingen samarbeider jevnlig med fengselets øvrige tjenester, med NAV og Deichmanske bibliotek. Skolen er samlokalisert med biblioteket.

KRIMINALOMSORGEN

5.4. Oslo friomsorgskontor

Friomsorgskontorets oppgaver:

- Samfunnsstraff
- Prøveløslatelse
- Personundersøkelse
- Program for Ruspåvirket kjøring
- Løslatelse fra forvaring

- Soning etter straffegjennomføringslovens § 16
Viser videre til www.kriminalomsorgen.no

Innholdet i samfunnsstraff

Frimsorgen fastsetter innholdet i samfunnsstraffen.

Programvirksomhet ved frimsorgskontoret

Programmer er en benevnelse på tiltak i kriminalomsorgen som retter seg mot domfelte og varetektsinnsatte i form av undervisning, ferdighetstrening og strukturerte samtaler. Oslo frimsorgskontor og GVO samarbeider om følgende programvirksomhet:

- ”7 valg 7 muligheter” en kursrekke som varer fra 4 til 12 timer og har ulike temaer som rusmestring, konflikthåndtering, refleksjonsgrupper rundt det gode liv, matlagning m.m.
- En medarbeider fra Grønland voksenopplæring har fram til vår 2012 hatt faste dager på Oslo frimsorgskontor og tilbyr utdannings- og karriereveiledning.
- Oslo frimsorgskontor har en stilling i ND-prosjektet (Narkotikaprogram med Domstolskontroll) og samarbeider med GVO i dette prosjektet.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll – EK

Oslo frimsorgskontor har ansvar for soning med fotlenke i Oslo og Akershus. Dømte som har en dom på under 4 måneders fengsel, kan søke om å sone med fotlenke. Dømte som allerede soner en fengselsdom kan få sone med elektronisk kontroll de siste fire månedene før forventet prøveløslatelse.

Framtidsplan

Framtidsplanlegging er det planarbeidet kriminalomsorgen tilbyr domfelte i forbindelse med målrettet straffegjennomføring. Eksempel på områder som en framtidsplan kan inneholde, er utdanning, arbeid, fritid, forhold til rusmidler, forhold til kriminalitet, boforhold og trening på daglige gjøremål. Det er frivillig for domfelte om han eller hun ønsker å samarbeide med kriminalomsorgen om en slik plan.

5.5 Grønland voksenopplæringssenter/ avdeling Sentrum. Nordahl Brunsgate

Rekrutteringsgrunnlag: Innsatte på frigang, løslatte og samfunnsstraffdømte

Antall deltakerplasser: 6 fag med plass til 6 deltakere i hver gruppe.

Mange deltakere tar flere fag.

Antall deltakere i 2011: Heltid: 17 deltid 19 Totalt 36

Antall ansatte: Heltid:1 deltid:7

Hvert år gjennomføres en elevundersøkelse på en bestemt dag. Deltakerne som gjennomførte elevundersøkelsen i 2012 fordelte seg slik når det gjelder alder og tid på skolen:

	Under 25 år	25-40 år	Over 40	Under 1 mnd.	1-3 mnd.	Over 3 mnd.
Antall norske	4	10	0	2	1	11

GVOs avdeling Sentrum har lokaler i 4. etg i en gammel bygård. Bygården eies av en stiftelse som det betales strøm og renhold til. Lokalet er lite hensiktsmessig som undervisningslokale i tillegg til at det er nedslitt.

Deltakerne på avdeling Sentrum får et tilpasset undervisningsopplegg. Det er inntak hele året.

Avdelingen har rådgiver og en oppfølgingsressurs, slik at deltakerne kan få hjelp med de problemer som måtte oppstå. Avdelingen har mange ulike samarbeidspartnere. Mange av skolens deltakere har ansvarsgrupper. Ofte har deltakerne problemer med å få økonomisk støtte til utdanning.

På avdeling Sentrum lager og spiser lærere og deltakere lunsj sammen. Avdelingen ligger i sentrum av Oslo. Lærere og deltakere drar på ekskursjoner til ulike institusjoner i undervisningssammenheng.

Fagtilbudet

Fellesfag innen yrkesfaglige og studieforberedende utdanningsprogram:

Norsk, matematikk, naturfag, engelsk, samfunnsfag, historie.

Kurs

Hverdagsmatematikk

7 valg – 7 muligheter

Samarbeidspartnere

Avdeling Sentrum har samarbeidspartnere på ulike nivåer:

- De andre GVO-avdelingene
- NAV
- Friomsorgen, ND-senteret, Tyrili, DPS
- Åpne soningssteder som B2, Arups gate og Sandaker
- Vardeteateret
- Wayback
- Opptakskontoret
- Privatistkontoret
- Oslo VO Sinsen, Oslo VO Servicesenteret

5.5.1. GVO og Tyrilistiftelsen

GVO organiserer opplæringen på Tyrilistiftelsen, mens Oslo kommune finansierer opplæringen i stiftelsen. Avdelingslederen på avdeling Sentrum har ansvar for å organisere opplæringstilbudet på Tyrilistiftelsen som ligger utenfor fengselet.

Mål for skoletilbudet er forberedelse til videre utdanning og/eller arbeid.

Antall deltakere i 2011: deltid 51

Antall ansatte: deltid 3

Undervisningstilbudet

8 timer norsk, 4 timer engelsk, 5 timer matematikk, 3 timer samfunnsfag.
40 % stilling rådgiver. Rådgivertid er timeplanlagt tirsdag og fredag.

Klasserom og kontor er i administrasjonsavdelingen på Tyrili Oslo.

5.6 Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND)

Prøveprosjekt med Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND) startet opp i 2006 i Oslo og Bergen. Prosjektene har to oppgaver:

1. Å gjennomføre personundersøkelser overfor rusmiddelmisbrukere som er siktet for rusmiddelrelatert kriminalitet.
2. Å gjennomføre de dommer på ND som domstolen har avsagt for å motvirke rusmisbruk og kriminalitet.

Målgruppen for programmet er rusmiddelmisbrukere bosatt i Oslo eller Bergen som begår rusmiddelrelatert kriminalitet. Narkotikaprogram med domstolskontroll gjennomføres ved at domfelte går gjennom fire faser som i prinsippet reflekterer utvikling.

Deltakernes skolebakgrunn ble kartlagt i 2011 Denne kartleggingen viser at:

- 2 har ikke fullført grunnskole
- 6 har fullført grunnskole
- 9 har påbegynt videregående skole
- 7 har fullført videregående skole
- 1 har påbegynt høyere utdanning
- 3 har fullført høyere utdanning

Totalt 28 stk.

Dette viser at GVOs avdeling Sentrum kan være en aktuell samarbeidspartner. Prosjektet har varighet ut 2014.

Satsningsområder

Med bakgrunn i de statlige føringer som har framkommet i denne planen, samt de utfordringer som hver avdeling har innen opplæringsområdet, har styringsgruppa prioritert 4 satsningsområder for de 4 kommende år.

6.1 Samarbeid GVO, arbeidsdriften i fengslene og NAV

Bakgrunn

Hentet fra St. prop.1 (2010-2011)

Justisdepartementet går inn for å gjøre utdanningen for de innsatte mer yrkesrettet. Dette er i tråd med de innsattes ønske, og øker muligheten for arbeid etter løslatelse. Derfor må det legges til rette for et enda tettere samarbeid mellom arbeidsdriften og skolen, slik at praksisopplæring kan skje i fengslene. Departementet vil sette ned en arbeidsgruppe som skal se på mulighetene for å forbedre samarbeidet mellom skolen og arbeidsdriften med det formål å etablere flere tilbud som gir flere lærlingplasser, lære kandidater og praksiskandidater.

Det er satt ned en arbeidsgruppe som skal lage ny strategiplan for kriminalomsorgens arbeidsdrift. Planen er ventet ved årsskiftet 2012/2013.

Gruppens mandat er blant annet å:

(...) utarbeide en kort tilstandsrapport for arbeidsdriften i kriminalomsorgen. Denne skal inkludere de faglige, administrative, økonomiske og organisatoriske sider av virksomheten. Samarbeidet med ulike etater og det ordinære næringsliv skal beskrives, og det skal rettes spesiell oppmerksomhet til samarbeidet mellom arbeidsdriften og skolen.

Arbeidsgruppen skal på bakgrunn av tilstandsrapporten utarbeide et utkast til en ny strategi for arbeidsdriften. I denne strategien skal det legges vekt på hvordan arbeidsdriften i størst mulig grad kan gi den innsatte mulighet til å styrke sin kompetanse og posisjon i arbeidsmarkedet gjennom enhetens aktivitetstilbud. Det skal foreslås hvordan innsattes evner og interesser skal kunne inkluderes i tilbudet samtidig som det oppnås høy aktivisering.

Arbeidsdriften skal ha disse målsettinger: Aktivisering, arbeidskompetanse, fagkompetanse. Å utvikle fagkompetanse skal være et satsningsområde for samarbeid mellom arbeidsdrift, skole og NAV.

Utfordringer

Gjennom arbeidsdriften i fengslene foregår det mye virksomhet som kan knyttes opp til kompetansemålene i ulike læreplaner. Denne praksisen bør dokumenteres enten ved at den innsatte får et kursbevis fra GVO som beskriver hvilke kompetansemål som er gjennomgått eller at den innsatte tar teori ved siden av programfaget, avlegger eksamen og får et kompetansebevis.

Det avlegges for få eksamener i programfagene på GVO. I disse yrkesfagene skal det gjennomføres flere eksamener i de kommende år:

- Design og håndverk
- Teknikk og industriell produksjon
- Helse og sosialfag
- Media og kommunikasjon
- Service og samferdsel
- Restaurant- og matfag

Mål: Flere deltakere får mulighet til en dokumentert yrkesrettet opplæring mens de soner

Tiltak: Undervisning i flere eksamensrettede programfag på GVO			
Hva	Hvordan	Tidsperspektiv	Ansvar
Undervisning i flere eksamensrettede programfag på GVO	Det utarbeides en ny tilbudsstruktur på GVO	Våren 2013	Ledelsen GVO
Kartlegging av hvilke opplæringsmuligheter som finnes i de ulike anstaltene	Det opprettes en tverrfaglig prosjektgruppe som kartlegger de ulike opplæringsarenaene	Våren 2013	Ledelsen GVO, Fengsel og NAV
Det igangsettes flere samarbeidsprosjekter mellom arbeidsdrift og skole	Det utarbeides en felles plattform og samarbeidsavtaler for de enkelte opplæringstiltak	Våren 2013	Ledelsen GVO, Fengsel og NAV

R e s u l t a t m å l		
	2013	2017
Det gis undervisning i flere programfag	Det gis tilbud og avlegges eksamen på alle GVOs avdelinger i et programfag service- og samferdselsfag	Hver av GVOs avdelinger skal gi tilbud og undervisning i minst 2 yrkesfaglige programfag
Det avlegges flere eksamener i programfagene	Minst 10 eksamener i programfag	Minst 20 eksamener i programfag

6.2 De unge

Bakgrunn

I stortingsmelding 37, , beskrives barn under 18 år som blir satt i fengsel slik:

De unge som retten finner det nødvendig å fengsle, vil være svært utagerende og har ofte voldsproblemer. Det vanligste domsgrunnlaget for unge lovbrytere i fengsel er grov vold, sedelighetsforbrytelser, grove ran eller drap, slik at behovet for samfunnsbeskyttelse vil være sterkt tilstede. Erfaring tilsier at rømningsfaren er særdeles høy for denne gruppen. De unge har ofte minimal respekt for autoriteter og ser ikke konsekvensene av

sin egen atferd. Dette innebærer at det er et stort behov for skjerming, både i forhold til andre innsatte og samfunnet. Forskning har vist at det lett dannes sterke og negative subkulturer, slik at det alltid må være en voksen tilstede. De store atferdsavvikene som denne gruppen innehar, innebærer tett oppfølging, stabilitet og kontinuitet. Det vil derfor være behov for høy og tverrfaglig bemanning til enhver tid. Svært mange av de unge som sitter i fengsel i dag, har utenlandsk bakgrunn, og det må tas hensyn til de særskilte behovene som denne gruppen kan ha(side154).

Videre beskriver stortingsmeldingen hvordan en skal arbeide tverrfaglig med de yngste innsatte:

Skole og helsepersonell må prioritere denne gruppen innsatte. Kriminalomsorgens del av bemanningen bør også være tverrfaglig, det vil si både fengselsbetjenter og miljøterapeuter med barnevernsfaglig eller sosialfaglig utdanning. De tilsatte på en slik kriminalomsorgsenhet vil ha et særskilt ansvar for å sikre at den innsatte blir løslatt til forsvarlige forhold etter at perioden i fengselet er over.

Kriminalomsorgen har ansvar for å hindre at unge innsatte sitter isolert, og må arbeide målrettet mot løslatelsen, enten denne skjer fra varetekt eller fra dom. Så fort som mulig iverksetter teamet en individuell plan (IP) for den enkelte innsatte som har behov for det. Tverrfagligheten i teamet sørger for at innsatte får hjelp og tilrettelegging for undervisning og hjelp med helserelaterte problemer. Barnevernets representant i teamet jobber fortløpende med innsattes hjemkommune eller bydel i forhold til løslatelsen (side154.)

En rekke kartlegginger av utdanningsbakgrunnen til fangebefolkningen i Norge viser at nesten 9 av 10 innsatte under 25 år ikke har fullført videregående opplæring. (Jf. til blant andre Eikland, Manger og Asbjørnsen 2010).

Situasjonsbeskrivelse

Et statistisk øyeblikksbilde fra Oslo fengsel 11.09.12: Den dagen satt 68 personer født etter 11.09.87 i Oslo fengsel. Som det framgår av statistikken var det to personer på 16 år. Disse to er ikke å finne igjen på elevlistene til GVO den samme dagen.

År	Antall under 25 år Oslo fengsel	Antall under 25 år GVO avd. A	Antall under 25 år GVO avd. B
16	2	0	0
17	0	0	0
18 -20	15	2	4
21 – 24	51	9	10
Total	68	11	14

Av disse 68 personene hadde 39 utenlandsk statsborgerskap, mens 29 hadde norsk statsborgerskap, dvs. 42,6 %. Flere enn 29 kan ha oppholdstillatelse i Norge. Ikke alle skolens deltakere har norsk statsborgerskap, men har likevel oppholdstillatelse i landet.

Aldersmessig fordeling av alle innsatte i Oslo fengsel under 25 år i 2011:

Fordeling av innsatte 2011

År	Antall under 25 år Oslo fengsel
16	4
17	15
18 -20	85
21 -24	174
Total	278

.
Bruker vi forholdstall fra statistikkene, kan man anta at 118 av 278 under 25 år hadde norsk statsborgerskap. Som det framgår av kapittel 2, har alle under 16 år rett til å delta i et opplæringstilbud. Over 16 år utløses opplæringslovens rettigheter til det året de fyller 24 år, ungdomsretten.

Aldersmessig fordeling av alle innsatte på Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt under 25 år i 2011:

Fordeling av innsatte 2011

År	Antall under 25 år Bred. fengsel
16	1
17	0
18 -20	4
21 -24	9
Total	14

11.09.12 var det redusert drift på Bredtveit pga ombygginger, så en sammenligning med tall for 11.09.12 vil ikke gi noe helhetlig bilde. Pr 31.12 2011 var 44 innsatte av 64 norske statsborgere.

Aldersmessig fordeling av alle deltakerne på avdeling Sentrum under 25 år i 2011:

Fordeling 2011

År	Antall under 25 år avd. Sentrum	
	M	K
16	0	0
17	0	0
18 - 20	0	0
21 - 24	5	2
Total	7	

Som det framgår av statistikkene, når ikke GVO alle innsatte i Oslo fengsel som har rettigheter etter opplæringsloven. I Oslo fengsel melder de seg som ønsker å begynne på skole. Rådgiver oppsøker deretter vedkommende. Slik systemet er i dag, får ikke GVO vite om nyinnsettelse. GVO trenger daglige lister for å kunne

oppsøke nyinnsatte i mottaksavdelingene (9. og 10. avdeling, avdeling B) for å informere om og motivere den innsatte til å benytte seg av skoletilbudet.

Mange av de unge har opplevd mange nederlag på skolen og ønsker av den grunn ikke skoletilbud. Ved å knytte praksis og teori sammen, gjennom et tett samarbeid med arbeidsdriften, tar GVO sikte på å gjøre undervisningen mer praksisrettet og at dette vil appellere til de unge.

Mål: Alle under 25 år gis tilbud om et tilpasset opplæringsløp

Tiltak: Mer effektiv koordinering ved innsettelse			
Hva	Hvordan	Tidsperspektiv	Ansvar
Alle nyinnsatte under 25 år skal oppsøkes av rådgiver i løpet av første uke etter fengslingen	1. Det utarbeides et nytt tilpasset informasjonshefte for målgruppen og et kartleggingsskjema 2. GVO får dagens liste over alle nyinnsatte 3. Det gis løpende informasjon om hvem som er med i Ungdomstiltaket	Alle nyinnsatte skal oppsøkes snarest. Hver dag Ved inntak	Ledelsen GVO/rådgivere Ledelsen i Oslo fengsel Koordinator ved Ungdomstiltaket
Det opprettes koordineringsgrupper for de unge allerede ved innsettelse	Det etableres et tverrfaglig kartleggingsteam som arbeider i 9. og 10. avd. B Oslo fengsel. Bredtveit bruker sitt tverrfaglige team	Snarest	NAV, helse, fengsel (kontaktbetjent) GVO, Ungdomstiltaket

R e s u l t a t m å l		
	2013	2013 - 2017
Alle under 25 år som fengsles skal få informasjon om skole- og studietilbud	90 %	100 %
Flere unge er i et tilpasset videregående utdanningsløp	60 %	80 %

Et samarbeidsprosjekt skal knytte GVO og Ungdomstiltaket i Oslo fengsel tettere sammen. Oslo fengsel har et eget team, Ungdomstiltaket, som arbeider med de unge under 23 år i fengsel. Ungdomstiltaket arbeider med norske statsborgere over 18 år og alle uansett statsborgerskap under 18 år. Teamet har mulighet til å arbeide med opptil 18 innsatte. De har base på avdeling A.

I dag tilbys ungdommene tradisjonell klasseromsundervisning, men mange innsatte ønsker ikke det. Det lages et eget prosjekt for å prøve ut alternative undervisningsmetoder. Målet for dette prosjektet er å få de unge til å få lyst til å lære. Det pedagogiske arbeidet baseres på mestringspedagogikkens prinsipper. Å styrke elevens gode sider er mestringspedagogikkens kjerne. Læreren må skape en verdiallianse med eleven som danner grunnlag for samhandling. Det krever en inngående ressursanalyse for å kunne arbeide systematisk med å utvikle elevens vekstpotensial. Mestringspedagogikkens tenking som basis for prosjektundervisning, elevbedrift og lignende vil bli prøvd ut for denne gruppa.

Mål: Alle under 25 år gis tilbud om et tilpasset opplæringsløp

Tiltak: Det utarbeides nye modeller for særskilt tilrettelegging for de unge			
Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Det settes ned en prosjektgruppe bestående av blant annet: Ungdomstiltaket: miljøterapeut, fengselsfaglig koordinator, GVO: rådgiver og lærere NAV Tilbakeføringskonsulent PP-rådgiver	Det utarbeides et felles ståsted og en pedagogisk modell bygd på mestringspedagogikk	Våren 2013	rektor v/GVO ledelsen i Oslo fengsel
Modellene prøves ut	Et eksternt fagmiljø knyttes til prosjektet som bistår med veiledning og evaluering	I perioden 2013-2017	rektor v/GVO ledelsen i Oslo fengsel

Resultatmål		
	2013	2013 - 2017
Det gis et tilpasset utdanningstilbud til de yngste i fengslene	Etablere en prosjektgruppe og starte prosjektarbeidet	Utarbeidet ulike pedagogiske verktøy tilpasset de yngste

6.3. Koordinering av tiltak på systemnivå

I "Førebels tildelingsbrev. Statleg tilskott 2012. Opplæring innanfor kriminalomsorga" (31.10.11) understrekes det at opplæringen i kriminalomsorgen har fulgt det tradisjonelle skoleåret. Det blir påpekt at det er nødvendig å gi tilbud om opplæring uavhengig av skoleåret. Videre står det i brevet:

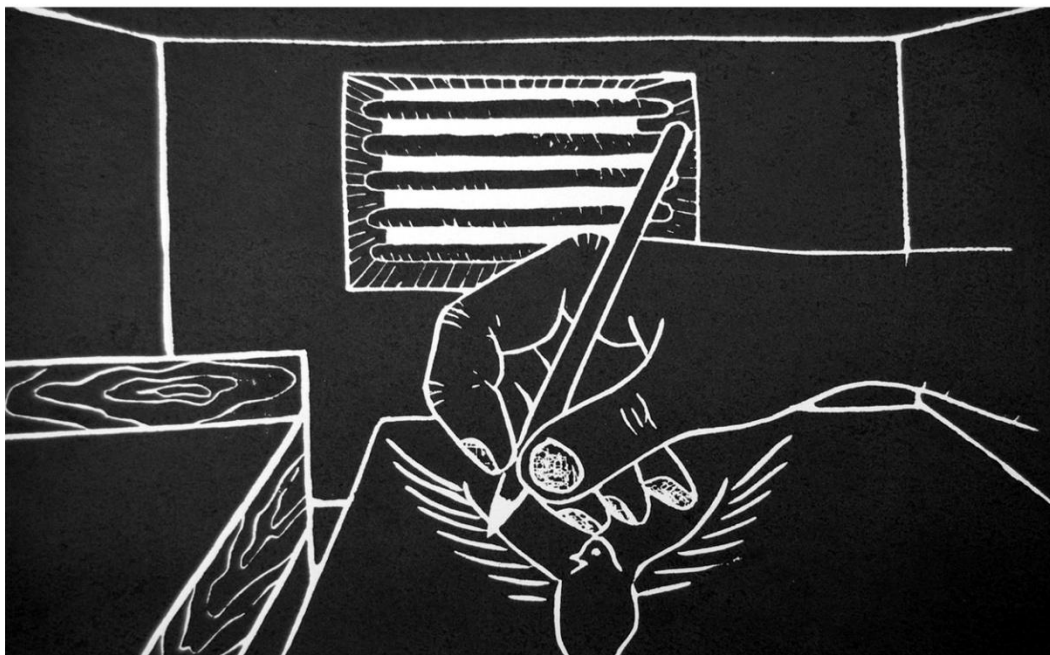
Forvaltningssamarbeidet blir sterkt understreka i meldinga. Det bør difor utarbeidast lokale samarbeidsplanar, jf Rundskriv G-1/2008 Rundskriv om forvaltningssamarbeid mellom opplæringssektoren og kriminalomsorgen (revidert rundskriv G-5(2005) (side 3).

Bakgrunn

Mange tilbud gis til samme gruppe innsatte. Årsaken til dette er at de ulike instanser ikke i tilstrekkelig grad koordinerer de tiltak som settes i gang. Ved å koordinere tiltakene kan en få et bredere tilbud gjennom hele året slik at aktiviteter ikke blir lagt på samme tidspunkt. Ved å koordinere tilbudene vil en også få oversikt over hvilke innsatte en gir tilbud til. På denne måten kan virksomheten styres bedre.

Dette vil også gi en oversikt over deltakere som skal ta eksamen eller som er i et lengre opplæringsløp. Skal de delta på ulike aktiviteter i skoletiden, bør det være pedagogisk begrunnet. Med en koordinert aktivitetsplan vil alle til enhver tid vite når det er eksamen. I tillegg blir fengselet orientert, noe som vil hindre overflyttinger før eksamen.

Oslo fengsel lager en aktivitetsplan for avdeling B og en for avdeling A. Frimorsorgen lager aktivitetsplan sammen med avdeling Sentrum. Bredtveit lager en aktivitetsplan for hovedanstalten og en for B2.

Elevarbeid, Linosnitt «Freedom» 2012

Mål: De ulike instansers tilbud koordineres slik at de kommer flest mulige innsatte til gode gjennom hele året

Tiltak: Det utarbeides en felles koordinert aktivitetsplan			
Hva	Hvordan	Tidsperspektiv	Ansvar
Det settes ned en arbeidsgruppe	Det utarbeides prinsipper for hva som skal med i en aktivitetsplan og hvordan de ulike instanser skal forholde seg til aktivitetsplanen	Våren 2013	Ledelsen på de ulike anstalter og Friomsorgen, NAV og GVOs ledelse
Hvert halvår utarbeides det en plan for de ulike tiltakene som skal tilbys de innsatte	Den halvårlige planen utarbeides av GVO	Hvert halvår	Ledelsen på GVO
Planen formidles til alle, også de innsatte	De ulike tiltakene evalueres. Når de målgruppa? Har tiltakene den ønskede kvalitet?	Hvert halvår	Ledelsen på de ulike anstalter og Friomsorgen NAV og GVOs ledelse

R e s u l t a t m å l		
	2013	2013 - 2017
Det utarbeides en aktivitetsplan for når ulike aktiviteter skal gjennomføres	Den første planen er utarbeidet	Alle ansatte og innsatte bruker aktivitetsplanen som et informasjonsverktøy

Koordinering av tiltak på individnivå

Stortingsmelding 37 – «Straff som virker»:

14.4 Innholdet i tilbakeføringsgarantien

Planlegging av løslatelse og tilbakeføring skal starte ved mottakelsen av rettskraftig dom. Varetektsinnsatte skal ha tilbud om slik planlegging på hvilket som helst tidspunkt før saken har vært oppe til doms eller dommen er rettskraftig. Hvordan straffen gjennomføres, har stor betydning for hvor enkelt eller vanskelig det er for den domfelte å finne sin plass i samfunnet etter at straffen er gjennomført. I størst mulig grad skal de innsatte og domfelte selv ta ansvar for egen rehabilitering og reintegrering. En forutsetning for at de skal kunne klare det, er at de kan komme i kontakt med de etater de trenger tjenester fra (side176).

Bakgrunn

Som det fremgår i punkt 6.2 De unge, er situasjonen i Oslo fengsel slik at GVO ikke når alle rettighetslever. Alle unge under 25 år skal prioriteres til opplæring. I Oslo fengsel skriver de som ønsker å begynne på skole en påmeldingslapp. Rådgiver oppsøker vedkommende etter å ha fått en påmelding. Mange er ikke informert om skoletilbudet. For dem som ønsker opplæring er det viktig å starte planleggingen tidlig. Mange innsatte, også i varetektfasen, finner det positivt å kunne se framover og benytte tiden i fengsel til noe som gir dem økt kompetanse. Dagens situasjon er slik at det finnes mange planer for den enkelte, men de er ikke tilstrekkelig koordinerte.

Kartlegging vil kunne avdekke den innsattes (rest)opplæringsbehov. Ved korte opphold i fengsel vil den innsatte kunne legge planer for et utdanningsløp som vil fullføres et annet sted enten i eller utenfor fengsel. Ved lange dommer vil målet være langsiktig.

Ved tidlig kontakt vil GVO også kunne fange opp de innsatte som er i et opplæringsløp før fengsling. I mange tilfeller er det mulig å tilrettelegge slik at deltakeren kan fortsette sin opplæring/studier. Svært viktig er det å få hjulpet studenter som har arbeidskrav/oppgaver slik at de får innlevert disse, så de ikke mister muligheten til å gå opp til eksamen.

Fylkesmannen i Hordaland har nedsatt en arbeidsgruppe som skal arbeide med innsattes muligheter for ta utdanning på høyskole og universitetsnivå i norske fengsler. De skal levere en rapport før jul 2012. Utdanningsnivået blant de yngste i fengsel synker, men i fangebefolkningen generelt øker det, som i normalbefolkningen ellers.

Det er mange vansker forbundet med å ta høyere utdanning i et høysikkerhetsfengsel, men mange studier er mulig å gjennomføre ved god planlegging og dialog med studiestedet. Det har vist seg at de som får studere i fengsel og får tatt eksamen, eventuelt tar eksamen etter løslatelse, har gode muligheter på arbeidsmarkedet. Ved innsettelse er det derfor viktig å få informert om hvilke studiemuligheter den enkelte har og hvordan dette kan tilrettelegges og gjennomføres.

Ved å arbeide kunnskapsbasert vil en få kartlagt hvilke behov både den enkelte innsatte og fangebefolkningen generelt har, både når det gjelder opplæring og hjelpetiltak for øvrig. Dette vil bli et nyttig verktøy i planlegging av hvilke tilbud som skal gis.

Mål: De ulike instansers tilbud koordineres slik at de kommer flest mulig innsatte til gode

Tiltak: Det opprettes tverrfaglige koordineringsteam			
Hva	Hvordan	Tidsperspektiv	Ansvar
Det opprettes et tverrfaglig koordineringsteam som skal begynne planlegging av soning og løslatelse allerede ved innsettelse.	Samle alle involverte parter og utarbeide retningslinjer for samarbeid.	Våren 2013	Ledelsen i fengslene , GVO, NAV, helse
Hvert halvår utarbeides det en plan for de ulike tiltakene som skal tilbys de innsatte	Den halvårslige planen utarbeides av GVO	Hvert halvår	Ledelsen på GVO
De tverrfaglige koordineringsteamene igangsetter sitt arbeid	1. Den nyinnsatte får informasjon og blir kartlagt. 2. Innsatte som har rettigheter og ønsker det, skal få opprette en lovfestet IP 3. Det vurderes mulighet for økonomisk støtte for fullføring av et utdanningsløp og videre arbeidspraksis	Høsten 2013	Ledelsen fengslene, GVO, NAV, helse

Resultatmål		
	2013	2013 - 2017
De som har begynt på et utdanningsløp og som ønsker å fullføre skal ha mulighet til dette etter løslatelse	80 %	100 %

6.4. Oppfølging av innsatte på frigang, løslatte og samfunnsstraffdømte

I stortingsmelding nr 37 «Straff som virker» står det:

I tråd med resultatene fra norske og internasjonale levekårsundersøkelser blant innsatte og domfelte, kan de viktigste elementene i tilbakeføringsgarantien defineres slik:

1. Tilfredsstillende bolig
2. Muligheter for utdanning eller opplæring
3. Arbeid, arbeids- og velferdsforvaltningens tjenester og virkemidler
4. Sosiale tjenester, herunder individuell plan
5. Helsetjenester, herunder om nødvendig behandling for psykiske lidelser og rusproblemer
6. Økonomisk rådgivning og bistand ved gjeldsproblemer

(side 176)

Bakgrunn

De innsatte ser utdanning som et viktig element i tilbakeføringen. En byggestein i et demokratisk samfunn er utdanning. Utdanning er noe de fleste har og tar, det har en egenverdi. Gjennom utdanning kan en oppleve mestringstillit og personlig utvikling. Utdanning har både en egenverdi for personen og et sosialiserende element. I denne opplæringsplanen understrekes det at de som trenger og ønsker det skal få mulighet til å fortsette opplæring etter løslatelse. Slik situasjonen er i dag, har GVOs oppfølgingsavdeling et smalt tilbud. Dette bør styrkes og samsvare mer med det tilbudet deltakerne får i fengsel.

For at deltakeren skal kunne fortsette opplæring/studie, må forberedelsene til løslatelse være gjort under soning. Se tiltak 6.3. Deltakeren må ha bolig, økonomi, fritidssysler og rusmestring. Erfaring viser at om deltakeren skal ha mulighet til å følge undervisning ute, må basisbehovene være dekket. Et ønske er at GVO/Sentrum samlokaliseres med andre instanser. Slik kan deltakerne få koordinert og lettet tilgang til ulike hjelpetiltak og ressurser.

Et ressurscenter må kunne by på mange tilbud, fra fritidssysler til realkompetansevurdering og praksisplasser. Det lages samarbeidsavtaler med næringsliv/bedrift, skatteetaten, rusmestring osv.

Det har lenge vært meldt et behov fra løslatte studenter og deltakere som har begynt på studier etter å ha fullført studiekompetanse på avdeling Sentrum om å ha et sted hvor en kan få veiledning og støtte. Det er ikke alle problemstillinger eller utfordringer som kan løses på studiestedet, men samtale, veiledning og støtte vil øke mulighetene for å kunne fullføre studiet.

Det er ønske om å styrke virksomheten på avdeling Sentrum.

Mål: Flere deltakere får et mer variert opplæringstilbud ved GVOs avdeling Sentrum, GVOs oppfølgingsavdeling

Tiltak: Etablere et ressurscenter for løslatte, samfunnsstraffedømte og frigangssøner			
Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Nye skolelokaler	Søker om å få nye lokaler i tilknytning til Friomsorgen og ND	Så snart som mulig	Leder GVO
Etablere et ressurscenter for løslatte, samfunnsstraffedømte og frigangssøner	Det etableres en prosjektgruppe som utreder hvilke muligheter en har for å opprette et ressurscenter	Våren 2013	Styringsgruppen for opplæringsplanen innenfor kriminalomsorgen + avdelingsleder Sentrum

Resultatmål

Resultatmål våren 2017: Det er etablert et ressurscenter hvor GVOs avdeling Sentrum og andre instanser er i nye lokaler og bidrar helhetlig med deltakerne.

Det videre arbeid med opplæringsplanen innenfor kriminalomsorgen i Oslo (2013 – 2017)

Hva	Hvordan	Når	Ansvar
Styringsgruppen fortsetter for å følge opp satsningsområdene i opplæringsplanen	Tiltakene evalueres	Hvert halvår	Styringsgruppen, GVO innkaller til møte

Resultat mål 2017

Opplæringsplanens satsningsområder er gjennomført.

Vår

*Det er varmere i dag
enn for et par dager siden,
det er lysere lenger,
akkurat som ute!
Jeg har utsikt over muren,
det er ikke mye å se ut på,
men jeg kaster et blikk på våren.*

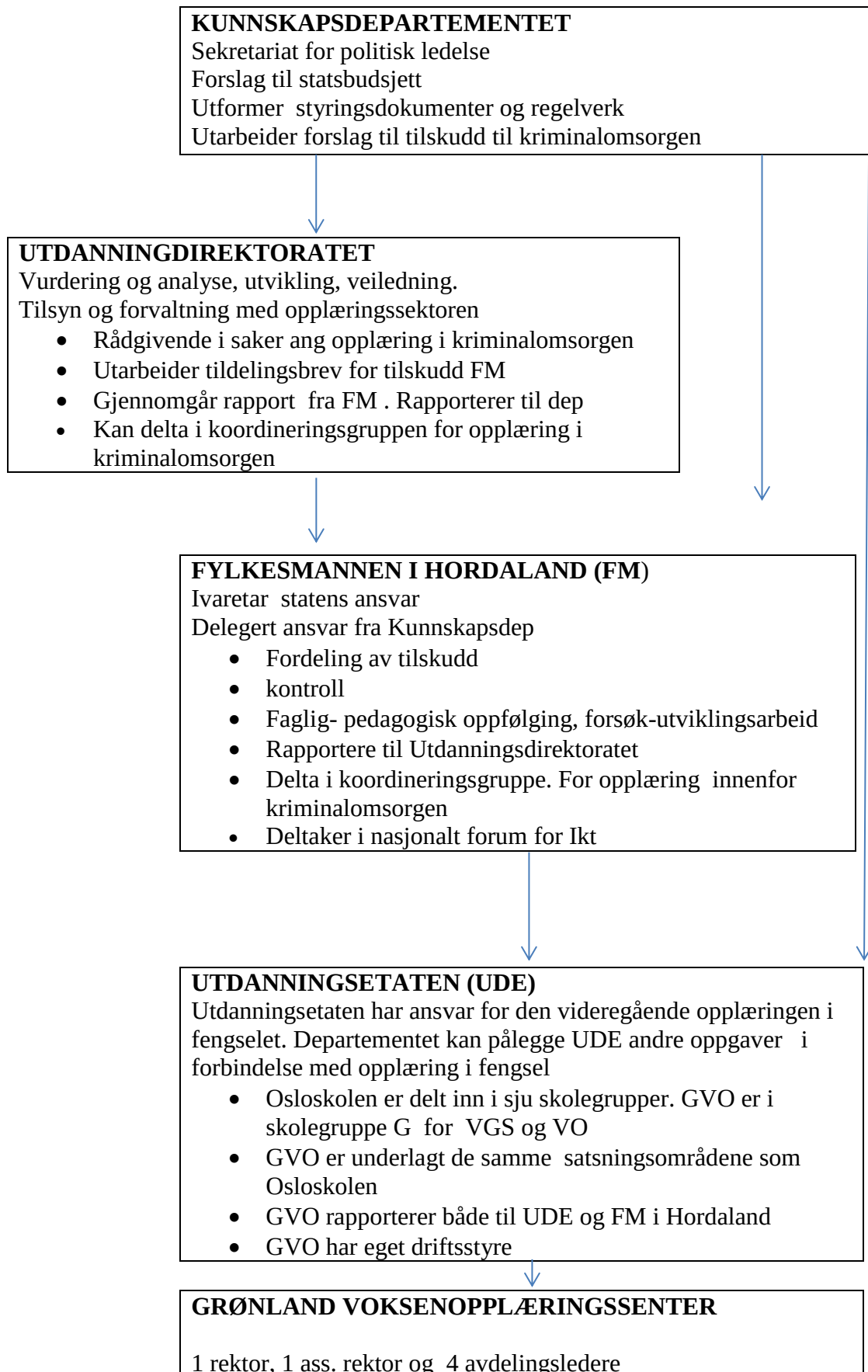
Adam M. Sivle. Fra boka Dikt i fengsel

Elevarbeid, Linosnitt «Sunny day» Edvinas, 2012

Vedlegg

Styringslinjer

Utdanningsetaten

Strømsveien 102
Pb 6127 Etterstad, 0602 Oslo
Tlf: 02 180
Faks: 22 65 79 71

Internett: www.utdanningsetaten.oslo.kommune.no

E-post: postmottak@utdanningsetaten.oslo.kommune

Utdanningsetaten